C/2025/3978

20.8.2025.

PREPORUKA VIJEĆA

od 8. srpnja 2025.

o ekonomskim, socijalnim, strukturnim i proračunskim politikama te politikama zapošljavanja Danske

(C/2025/3978)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 ([1]), a posebno njezin članak 3. stavak 3.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

Opća razmatranja

(1) U Uredbi (EU) 2024/1263, koja je stupila na snagu 30. travnja 2024., navode se ciljevi okvira gospodarskog upravljanja, čija je svrha promicanje dobrih i održivih javnih financija, održivog i uključivog rasta i otpornosti putem reformi i ulaganja te sprečavanje prekomjernih državnih deficita. Uredbom je propisano da Vijeće i Komisija provode multilateralni nadzor u kontekstu europskog semestra u skladu s ciljevima i zahtjevima utvrđenima u UFEU-u. Europski semestar uključuje i sastavljanje preporuka za pojedine zemlje te nadzor provedbe tih preporuka. Uredba potiče i odgovornost za fiskalnu politiku na nacionalnoj razini i usmjerena je na srednjoročno razdoblje i djelotvorniju i koherentniju provedbu. Svaka država članica Vijeću i Komisiji mora dostaviti nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan koji sadržava njezine fiskalne i investicijske obveze u pogledu reformi za četverogodišnje ili petogodišnje razdoblje, ovisno o redovnom trajanju nacionalnog zakonodavnog razdoblja. Kretanje neto rashoda ([2]) u tim planovima mora biti u skladu sa zahtjevima iz te uredbe, uključujući zahtjeve da se dug opće države do kraja razdoblja prilagodbe uvjerljivo smanjuje ili da se nastavi uvjerljivo smanjivati odnosno da se zadrži na razboritim razinama ispod 60 % bruto domaćeg proizvoda (BDP), a da se deficit opće države u srednjoročnom razdoblju smanji i/ili zadrži ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđene Ugovorom. Ako se država članica obveže da će provesti relevantan skup reformi i ulaganja u skladu s kriterijima iz te uredbe, razdoblje prilagodbe može se produljiti za najviše tri godine.

(2) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća ([3]), kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost („Mehanizam”), stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom se pruža financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira se fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. U skladu s prioritetima europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika Mehanizmom se doprinosi gospodarskom i socijalnom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Njime se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta

([1]) SL L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Neto rashodi kako su definirani u članku 2. točki 2. Uredbe (EU) 2024/1263: „neto rashodi” znači državni rashodi bez (i) rashoda za kamate, (ii) diskrecijskih mjera na strani prihoda, (iii) rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, (iv) nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, (v) cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost i (vi) jednokratnih i drugih privremenih mjera.

([3]) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije unutar Unije i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava.

(3) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća ([4]) („Uredba o planu REPowerEU”) donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti Unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. Time se doprinosi energetskoj sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u Uniji, a istodobno povećava uvođenje energije iz obnovljivih izvora, kapacitet za skladištenje energije i energetska učinkovitost. Danska je u svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost dodala novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirala ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU.

(4) Danska je 30. travnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je na temelju članka 19. te uredbe ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. Vijeće je 13. srpnja 2021. donijelo Provedbenu odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Danske ([5]), koja je izmijenjena 9. studenoga 2023. na temelju članka 18. stavka 2. radi ažuriranja maksimalnog financijskog doprinosa za bespovratnu financijsku potporu i uključivanja poglavlja o planu REPowerEU ([6]). Isplata obroka ovisi o donošenju odluke Komisije, u skladu s člankom 24. stavkom 5., u kojoj se navodi da je Danska u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da postizanje prethodnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti iste reforme ili ulaganja nije poništeno.

(5) Vijeće je 21. siječnja 2025. na preporuku Komisije donijelo preporuku o potvrđivanju nacionalnog srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana Danske ([7]). Plan je dostavljen u skladu s člankom 11. i člankom 36. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EU) 2024/1263, obuhvaća razdoblje od 2025. do 2028. i utvrđuje ograničenje proračuna u obliku maksimalne stope rasta neto rashoda tijekom četiri godine.

(6) Komisija je 26. studenoga 2024., na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011, donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2025., u kojem Danska nije utvrđena kao jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja te Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2025., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načela europskog stupa socijalnih prava. Vijeće je 13. svibnja 2025. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ([8]), a 10. ožujka 2025. Zajedničko izvješće o zapošljavanju.

(7) Komisija je 29. siječnja 2025. objavila Kompas konkurentnosti, strateški okvir čiji je cilj potaknuti globalnu konkurentnost EU-a u sljedećih pet godina. U njemu su utvrđena tri imperativa preobrazbe za održiv gospodarski rast: (i) inovacije, (ii) dekarbonizacija i konkurentnost i (iii) sigurnost. Kako bi se smanjio inovacijski jaz, EU namjerava potaknuti inovacije u industriji, poduprijeti rast *start-up* poduzeća inicijativama kao što su strategija EU-a za *start-up* i *scale-up* poduzeća i promicati primjenu naprednih tehnologija kao što su umjetna inteligencija i kvantno računalstvo. Komisija je radi zelenijeg gospodarstva izradila detaljan Akcijski plan za priuštivu energiju i Plan za čistu industriju, kojima se osigurava troškovno učinkovit prelazak na čistu energiju koji ne ugrožava konkurentnost, osobito u energetski intenzivnim sektorima, i koji djeluje kao pokretač rasta. Kako bi smanjila pretjeranu ovisnost i povećala sigurnost, Unija intenzivno radi na jačanju globalnih trgovinskih partnerstava, diversifikaciji lanaca opskrbe i osiguravanju dostupnosti kritičnih sirovina i izvora čiste energije. Ti se prioriteti temelje na horizontalnim čimbenicima, a to su regulatorno pojednostavnjenje, produbljivanje jedinstvenog tržišta, financiranje konkurentnosti i unija štednje i ulaganja, promicanje vještina i kvalitetnih poslova te bolja koordinacija politika EU-a. Kompas konkurentnosti usklađen je s europskim semestrom, čime se osigurava usklađenost ekonomskih politika država članica sa strateškim ciljevima Komisije i omogućuje ujednačen pristup gospodarskom upravljanju, što potiče održiv rast, inovacije i otpornost u cijeloj Uniji.

([4]) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavljâ o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Provedbena odluka Vijeća od 13. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Danske (ST 10154/2021).

([6]) Provedbena odluka Vijeća od 9. studenoga 2023. o izmjeni Provedbene odluke od 13. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Danske (ST 14473/2023).

([7]) Preporuka Vijeća od 21. siječnja 2025. o potvrđivanju nacionalnog srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana Danske (SL C, C/2025/654, 10.2.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/654/oj).

([8]) Preporuka Vijeća od 13. svibnja 2025. o ekonomskoj politici europodručja (SL C, C/2025/2782, 22.5.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(8) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2025. razvijati usporedno s provedbom Mehanizma za oporavak i otpornost. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer planovi doprinose djelotvornom odgovoru na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju izdanima posljednjih godina. Te preporuke Vijeća za pojedinu zemlju i dalje su jednako relevantne za ocjenu izmijenjenih planova za oporavak i otpornost u skladu s člankom 21. Uredbe (EU) 2021/241.

(9) U preporukama za pojedinu zemlju za 2025. obuhvaćeni su ključni izazovi na koje se nije u dovoljnoj mjeri odgovorilo mjerama iz planova za oporavak i otpornost, vodeći računa o relevantnim izazovima utvrđenima u preporukama za pojedinu zemlju u razdoblju od 2019. do 2024.

(10) Komisija je 4. lipnja 2025. objavila Izvješće za Dansku za 2025. U njemu je ocijenjen napredak Danske u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Danske. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su najhitniji izazovi s kojima se Danska suočava. Ocijenjen je i napredak Danske u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva Unije za 2030. u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina te smanjenja siromaštva i socijalne isključenosti, kao i napredak u ostvarenju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda.

Ocjena godišnjeg izvješća o napretku

(11) Vijeće je 21. siječnja 2025. preporučilo sljedeće maksimalne stope rasta neto rashoda za Dansku: 5,0 % u 2025., 5,7 % u 2026., 3,8 % u 2027. i 2,9 % u 2028., što odgovara maksimalnim kumulativnim stopama rasta, izračunanima u odnosu na baznu godinu 2023., od 12,6 % u 2025., 18,9 % u 2026., 23,5 % u 2027. i 27,1 % u 2028. Danska je 30. travnja 2025. dostavila svoje godišnje izvješće o napretku ([9]) u kojem izvješćuje o poštovanju preporučenih maksimalnih stopa rasta neto rashoda i provedbi reformi i ulaganja kojima se odgovara na glavne izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju u okviru europskog semestra. U godišnjem izvješću o napretku za 2025. uzeto je u obzir i polugodišnje izvješće Danske o napretku postignutom u ostvarivanju svojeg plana za oporavak i otpornost u skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241.

(12) Agresivni rat Rusije protiv Ukrajine i njegove posljedice egzistencijalna su prijetnja Europskoj uniji. Komisija je preporučila koordiniranu aktivaciju nacionalne klauzule o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu radi potpore nastojanjima EU-a da se postigne brzo i znatno povećanje potrošnje za obranu, a Europsko vijeće taj je prijedlog pozdravilo 6. ožujka 2025. Na zahtjev Danske od 30. travnja 2025. Vijeće je [datum; SL: molimo unijeti datum 8. srpnja 2025.] na preporuku Komisije donijelo preporuku kojom se Danskoj dopušta odstupanje od i premašivanje preporučenih maksimalnih stopa rasta neto rashoda ([10]).

(13) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat ([11]), suficit opće države u Danskoj se s 3,3 % BDP-a u 2023. povećao na 4,5 % BDP-a u 2024., dok se dug opće države smanjio sa 33,6 % BDP-a krajem 2023. na 31,1 % BDP-a krajem 2024. Prema izračunima Komisije ta kretanja odgovaraju stopi rasta neto rashoda od 3,3 % u 2024. U godišnjem izvješću o napretku Danska procjenjuje da će rast neto rashoda u 2024. iznositi 5,1 %. Komisija procjenjuje da je rast neto rashoda bio manji nego u godišnjem izvješću o napretku. Komisijini izračuni i procjena nacionalnih tijela razlikuju se zbog Komisijine veće procjene cikličke komponente rashoda za naknade za nezaposlenost. Razlika je posljedica metodologije; Danska upotrebljava nacionalnu metodu (a ne zajednički dogovorenu metodu), koja se oslanja na druge podatke, a ne na podatke iz ankete o radnoj snazi. Prema Komisijinim procjenama smjer fiskalne politike ([12]), koji uključuje rashode financirane na nacionalnoj razini i na razini EU-a, bio je u 2024. kontrakcijski, za 0,5 % BDP-a.

([9]) Godišnja izvješća o napretku za 2025. dostupna su na poveznici: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en

([10]) Preporuka Vijeća od 8. srpnja 2025. kojom se Danskoj dopušta odstupanje od maksimalnih stopa rasta neto rashoda kako ih je utvrdilo Vijeće na temelju Uredbe (EU) 2024/1263 (aktivacija nacionalne klauzule o odstupanju) (SL C, C/2025/3963, 20.8.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3963/oj).

([11]) Eurostat – Euro Indicators (Pokazatelji za europodručje), 22.4.2025.

([12]) Smjer fiskalne politike definira se kao godišnja promjena odnosnog stanja proračuna opće države. Cilj mu je procijeniti ekonomski impuls koji proizlazi iz fiskalnih politika, onih koje financira država i onih koje se financiraju iz proračuna EU-a. Smjer fiskalne politike mjeri se kao razlika između (i) srednjoročnog potencijalnog rasta i (ii) promjene primarnih rashoda bez diskrecijskih mjera na strani prihoda te uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije.

(14) Prema godišnjem izvješću o napretku, u makroekonomskom scenariju na kojem se temelje proračunske projekcije Danske očekuje se rast realnog BDP-a od 2,3 % u 2025. i predviđa se da će inflacija mjerena HIPC-om u 2025. iznositi 2,0 %. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će se realni BDP povećati za 3,6 % u 2025. i za 2,0 % u 2026. te da će inflacija mjerena HIPC-om iznositi 1,6 % u 2025. i 1,5 % u 2026.

(15) U godišnjem izvješću o napretku predviđa se smanjenje suficita opće države na 0,8 % BDP-a u 2025. i smanjenje udjela duga opće države u BDP-u na 30,0 % do kraja 2025. Ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 8,2 % u 2025. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se suficit opće države od 1,5 % BDP-a za 2025. Smanjenje suficita u 2025. uglavnom je posljedica viših neto primarnih rashoda koje financira država, uključujući rashode za obranu, i nižih prihoda, uključujući prihode od poreza na prinose od mirovinske štednje. Prema izračunima Komisije ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 10,0 % u 2025. Ta predviđanja rasta neto rashoda koja su viša nego u godišnjem izvješću o napretku posljedica su različitih pretpostavki u pogledu cikličke komponente naknada za nezaposlenost i baznih učinaka. Razlika između suficita opće države koji predviđaju Komisija i Danska posljedica je niže Komisijine procjene državnih rashoda, posebno rashoda za obranu, za koje profil potrošnje još nije u potpunosti utvrđen. Prema Komisijinim procjenama predviđa se da će smjer fiskalne politike, koji uključuje rashode financirane na nacionalnoj razini i na razini EU-a, u 2025. biti ekspanzivan, za 2,6 % BDP-a. Predviđa se da će do kraja 2025. doći do smanjenja udjela duga opće države u BDP-u na 29,7 %.

(16) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. očekuje se da će se u 2025. bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma za oporavak i otpornost financirati rashodi opće države u iznosu od 0,0 % BDP-a, u odnosu na manje od 0,1 % BDP-a u 2024. Rashodi financirani bespovratnom potporom iz Mehanizma za oporavak i otpornost omogućavaju visokokvalitetna ulaganja i reforme za povećanje produktivnosti bez izravnog učinka na saldo i dug opće države Danske.

(17) Rashodi opće države za obranu u Danskoj iznosili su 1,2 % BDP-a u 2021., 1,2 % BDP-a u 2022. i 1,8 % BDP-a u 2023. ([13]) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će rashodi za obranu iznositi 2,1 % BDP-a u 2024. i 3,0 % BDP-a u 2025. To odgovara povećanju od 1,8 postotnih bodova BDP-a u odnosu na 2021. Razdoblje aktivacije nacionalne klauzule o odstupanju (2025. – 2028.) Danskoj omogućuje da ponovno odredi prioritete državnih rashoda ili poveća državne prihode tako da trajno povećani rashodi za obranu ne ugroze fiskalnu održivost u srednjoročnom razdoblju.

(18) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će se neto rashodi u Danskoj povećati za 10,0 % u 2025. i 13,6 % kumulativno u 2024. i 2025. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će rast neto rashoda Danske u 2025. biti veći od preporučene maksimalne stope rasta, što odgovara odstupanju ([14]) od 2,1 % BDP-a na godišnjoj razini. Razmatraju li se 2024. i 2025. zajedno, predviđa se i da će kumulativna stopa rasta neto rashoda biti veća od preporučene maksimalne stope rasta, što odgovara odstupanju od 0,5 % BDP-a. Međutim, predviđeno odstupanje na temelju aktualnih projekcija potrošnje za obranu u granicama je fleksibilnosti predviđene nacionalnom klauzulom o odstupanju.

(19) U godišnje izvješće o napretku nisu uključene proračunske projekcije nakon 2025. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se suficit opće države od 0,6 % BDP-a u 2026. Smanjenje suficita u 2026. uglavnom je posljedica rasta rashoda, među ostalim za obranu. Ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 5,4 % u 2026. Prema Komisijinim procjenama predviđa se da će smjer fiskalne politike, koji uključuje rashode financirane na nacionalnoj razini i na razini EU-a, u 2026. biti ekspanzivan, za 0,7 % BDP-a. Komisija predviđa da će se do kraja 2026. udio duga opće države u BDP-u smanjiti na 29,4 %.

Ključni izazovi u području politika

(20) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.2. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i koje treba provesti do 2026. Očekuje se da će doprinijeti djelotvornom svladavanju svih ili znatnog dijela izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju. U tom kratkom roku dovršetak djelotvorne provedbe plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, ključan je za poticanje dugoročne konkurentnosti

([13]) Eurostat, državni rashodi prema klasifikaciji funkcija države (COFOG). Zbog metodoloških razlika između definicija COFOG-a i NATO-a rashodi koji se temelje na definiciji COFOG-a mogu se razlikovati od izdataka utemeljenih na definiciji NATO-a.

([14]) Te će se vrijednosti od 2026. pojaviti na kontrolnom računu uvedenom člankom 22. Uredbe (EU) 2024/1263.

Danske zelenom i digitalnom tranzicijom, uz istodobno osiguravanje socijalne pravednosti. U komunikaciji Komisije naslovljenoj „NextGenerationEU – put do 2026.”, donesenoj 4. lipnja 2025., pojašnjava se primjenjivi vremenski okvir za kraj Mehanizma i državama članicama daju se smjernice za maksimalno pojačanje provedbe do 31. kolovoza 2026., među ostalim o tome kako dodatno pojednostavniti planove za oporavak i otpornost, utvrđuju se ključne opcije koje treba razmotriti pri njihovoj reviziji i naglašava se važnost pažljivog zajedničkog planiranja podnošenja posljednjih zahtjeva za plaćanje 2026. Sustavno uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera, civilnog društva i drugih relevantnih dionika i dalje je ključno kako bi se osigurala opća odgovornost za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost.

(21) Danska je ubrzala provedbu programa kohezijske politike, koja obuhvaća potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Fonda za pravednu tranziciju (FPT), Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i Kohezijskog fonda (KF). Važno je nastaviti ulagati napore u brzu provedbu tih programa i maksimalno povećati njihov učinak na terenu. Danska u okviru svojih programa kohezijske politike već poduzima mjere za poticanje konkurentnosti i rasta, jačajući pritom socijalnu koheziju. Međutim, ima prostora za daljnje usavršavanje radne snage i poboljšanje regionalne konkurentnosti, uzimajući u obzir i razlike između urbanih i ruralnih područja. U skladu s člankom 18. Uredbe (EU) 2021/1060 Danska je u okviru preispitivanja programâ kohezijske politike u sredini programskog razdoblja dužna preispitati svaki program uzimajući u obzir, među ostalim, izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju iz 2024. U Komisijinu prijedlogu donesenom 1. travnja 2025. ([15]) rok za dostavu procjene o ishodu preispitivanja u sredini programskog razdoblja za svaki program produljuje se nakon 31. ožujka 2025. Ujedno se osigurava fleksibilnost kako bi se ubrzali provedba programa i poticaji za države članice da dodijele sredstva za pet strateških prioritetnih područja u Uniji, odnosno konkurentnost u područjima strateških tehnologija, obranu, stanovanje, otpornost vodoopskrbe i energetsku tranziciju, zadržavajući pritom fokus na osobama u najranjivijim situacijama kada su posrijedi programi fonda ESF+.

(22) Platforma za strateške tehnologije za Europu (STEP) pruža priliku za ulaganja u ključne strateške prioritete EU-a jačanjem konkurentnosti EU-a. STEP koristi sredstva iz 11 postojećih fondova EU-a. Države članice mogu doprinositi i programu InvestEU potporom ulaganjima u prioritetna područja. Danska bi te inicijative mogla optimalno iskoristiti kako bi poduprla razvoj ili proizvodnju ključnih tehnologija, što uključuje čiste i resursno učinkovite tehnologije.

(23) Uz gospodarske i socijalne izazove na koje se odgovara planom za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova EU-a, Danska bi trebala učinkovito odgovoriti na preostale izazove koji se odnose na inovacije i rast, dekarbonizaciju i održivost gospodarstva, manjak vještina te neusklađenost ponuđenih i traženih vještina i stanovanje.

(24) Razine produktivnosti u Danskoj među najvišima su u EU-u. Unatoč tome, povećava se jaz u produktivnosti između velikih poduzeća te malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi). To upućuje na nedostatke u stopi širenja tehnološkog napretka. Osim toga, ulaganja u istraživanje i razvoj koncentrirana su u nekoliko velikih poduzeća. Lakše širenje tehnologije i veća suradnja velikih i malih poduzeća i istraživačkih institucija, posebno u sektorima s novim potencijalom kao što su kvantno računalstvo, svemirske tehnologije i obrana, mogli bi dovesti do uključivanja većeg broja poduzeća u istraživačke i inovacijske aktivnosti te povećanja produktivnosti u poduzećima svih veličina. Unatoč nedavnom napretku, poboljšanje pristupa poduzetničkom i privatnom kapitalu, zajedno s poboljšanjem okvirnih uvjeta za inicijalne javne ponude, moglo bi pomoći u povećanju ulaganja u inovativna poduzeća i širenju aktivnosti.

(25) Danska se obvezala ostvariti ambiciozne klimatske i energetske ciljeve. Predvodnik je u uvođenju i proizvodnji tehnologija s nultom neto stopom emisija, posebno tehnologija za energiju vjetra te tehnologija za hvatanje i skladištenje ugljika. Danska ima iznimnu stopu raširenosti energije iz obnovljivih izvora u svojoj kombinaciji energenata za proizvodnju električne energije: u Danskoj je u 2024. 88 % električne energije proizvedeno iz obnovljivih izvora, od toga 58 % iz energije vjetra. Unatoč tim postignućima, nedavni natječaji za najmanje 3 gigavata dodatnog kapaciteta energije vjetra na Sjevernome moru nisu privukli interes nositelja projekata, što je dovelo do poništenja natječaja za dodatna 3 gigavata energije vjetra na moru u danskim teritorijalnim vodama. To je

([15]) Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni uredaba (EU) 2021/1058 i (EU) 2021/1056 u pogledu posebnih mjera za svladavanje strateških izazova u kontekstu preispitivanja u sredini programskog razdoblja – COM (2025) 123 final.

znak da je potrebno stvoriti poticajno okruženje za poduzeća u tom sektoru i možda preformulirati uvjete natječaja. U tom je kontekstu 19. svibnja 2025. najavljen politički dogovor o „okvirima za natječaje za tri odobalne vjetroelektrane”, kojim se predviđaju predstojeći natječaji za odobalne vjetroelektrane za najmanje 3 GW dodatnog kapaciteta kako bi se ispunili uvjeti za državnu potporu. Danska bi imala koristi i od brzog djelovanja na temelju preporuka koje je izdao Nacionalni tim za energetsku krizu (NEKST) kako bi se pojednostavnili i ubrzali postupci izdavanja dozvola i administrativni postupci za uvođenje energije vjetra i solarne energije na kopnu.

(26) Električna energija činila je otprilike petinu krajnje potrošnje energije u Danskoj u 2023., a taj je udio bio relativno stabilan tijekom proteklog desetljeća. Visok udio energije iz obnovljivih izvora u kombinaciji energenata za proizvodnju električne energije u Danskoj znači da postoji znatan potencijal za daljnju elektrifikaciju sektora kako bi se doprinijelo smanjenju ukupnih emisija stakleničkih plinova i potrošačima omogućilo da iskoriste prednosti cjenovno pristupačne proizvodnje energije iz obnovljivih izvora. Većom domaćom potražnjom za električnom energijom jača se i dugoročna opravdanost poslovnog modela nositelja projekata za proširenje kapaciteta za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, čime se potiču daljnja ulaganja i rast u sektoru čiste energije. Kako bi se postigle veće stope elektrifikacije i raširenosti energije iz obnovljivih izvora, potrebno je nadograditi elektroenergetsku mrežu i promicati čista rješenja za fleksibilnost na strani potražnje i ponude, kao što su skladištenje, distribuirana proizvodnja energije iz obnovljivih izvora i upravljanje potrošnjom. U prosincu 2024. tematska radna skupina NEKST izdala je preporuke za ubrzavanje širenja elektroenergetske mreže. Postignut je politički dogovor o nekima od tih preporuka, u okviru kojeg su utvrđena tri područja u kojima bi se postupci izdavanja dozvola za infrastrukturu za električnu energiju mogli pojednostavniti. Iako su obveze iz sporazuma pozitivan korak, brza provedba šireg skupa preporuka NEKST-a i dalje je ključna kako bi se osiguralo da upravljanje mrežom može zadovoljiti buduće potrebe većim instaliranim kapacitetom energije iz obnovljivih izvora i većom potražnjom za električnom energijom. Kad je riječ o fleksibilnosti, Danska bi mogla dodatno poticati krajnje potrošače na skladištenje energije i sudjelovanje na tržištu distribuiranih energetskih resursa te usluga uravnoteženja i fleksibilnosti.

(27) U Danskoj je poljoprivredni sektor jedan od glavnih izvora emisija stakleničkih plinova obuhvaćenih Uredbom o raspodjeli tereta ([16]). Intenzivne poljoprivredne prakse uzrokuju prekomjerno ispiranje i otjecanje hranjivih tvari s polja, što znatno utječe na zdravlje tla i vodene i morske ekosustave. Stoga je povećanje održivosti poljoprivredno-prehrambenog sektora ključno za postizanje klimatskih ciljeva i obnovu narušene bioraznolikosti i ekosustava. Vlada je 18. studenoga 2024. postigla opći politički dogovor o „Zelenoj Danskoj” s većinom oporbenih stranaka. Mjerama navedenima u sporazumu, dopunjenima drugim inicijativama u okviru danskog strateškog plana za zajedničku poljoprivrednu politiku i plana za oporavak i otpornost, nastoji se poboljšati održiva upotreba i upravljanje zemljištem u Danskoj. Brza provedba i donošenje dogovorenih mjera ključni su za postizanje ambicioznih klimatskih i okolišnih ciljeva utvrđenih u sporazumu te za osiguravanje konkurentnosti i socijalne pravednosti.

(28) Unatoč nedavnim poduzetim mjerama Danska se i dalje suočava s izazovima u prelasku na snažnije kružno gospodarstvo i poboljšanju svojih politika gospodarenja otpadom. Prema najnovijim dostupnim podacima Eurostata ta zemlja ima drugu najveću količinu otpada od hrane i komunalnog otpada po stanovniku na razini EU-a, a stopa kružne upotrebe materijala i stopa recikliranja komunalnog otpada i dalje su ispod prosjeka EU-a, bez jasnih znakova poboljšanja. Pozitivan korak je uvođenje sustava odvojenog prikupljanja za sve tokove otpada u većini općina u Danskoj i provedba strožih pravila o gospodarenju komercijalnim otpadom od siječnja 2025. Nadalje, danski akcijski plan za kružno gospodarstvo iz 2021. uključuje niz mjera za sprečavanje nastanka otpada i gospodarenje otpadom duž cijelog kružnog lanca vrijednosti. Međutim, potrebne su dodatne mjere, posebno za smanjenje proizvodnje i spaljivanja otpada, zamjenu spaljivanja otpada ekološki prihvatljivijim izvorima proizvodnje topline u nacionalnim sustavima centraliziranog grijanja te povećanje stope prikupljanja i recikliranja e-otpada.

(29) Dansko tržište rada je zategnuto i povezano s određenim manjkom vještina i neusklađenosti ponuđenih i traženih vještina, što bi moglo kočiti zapošljavanje i rast. Manjak vještina posebno je raširen u određenim zanimanjima u sektoru zdravstva, među stručnjacima za IKT, kvalificiranim radnicima u građevinarstvu i u drugim sektorima, uključujući sektore povezane sa zelenom tranzicijom. Danska je posljednjih godina iskoristila priljev stranih radnika za rješavanje tog problema. Daljnji napredak u rješavanju problema manjka vještina mogao bi se ostvariti učinkovitim uklanjanjem nejednakosti u obrazovanju i osposobljavanju. Udio osoba koje rano napuštaju školovanje

([16]) Uredba (EU) 2023/857 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. travnja 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2018/842 o obvezujućem godišnjem smanjenju emisija stakleničkih plinova u državama članicama od 2021. do 2030. kojim se doprinosi mjerama u području klime za ispunjenje obveza u okviru Pariškog sporazuma i izmjeni Uredbe (EU) 2018/1999 (SL L 111, 26.4.2023., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/857/oj).

posljednjih je godina u porastu i sada je veći od prosjeka EU-a; promjena tog trenda mogla bi doprinijeti povećanju ponude radne snage i potencijalno smanjiti nedostatak vještina.

(30) Posljednjih godina izgradnja neprofitnih stambenih objekata nije napredovala prema planu. Visoki troškovi izgradnje, visoke cijene stambenih objekata u vlasništvu stanara i strogo regulirana tržišta najma nekretnina doveli su do trajnog nedostatka priuštivog stanovanja u velikim urbanim područjima i dugotrajnog čekanja na neprofitno stanovanje. Zbog toga se znatan dio kućanstava, uključujući mnoge mlade koji žive sami, suočava s visokim troškovima stanovanja. Izgradnja neprofitnih stambenih jedinica mogla bi se povećati kad bi gornja granica za građevinske troškove bila usklađenija s tržišnim cijenama,

PREPORUČUJE da Danska u 2025. i 2026. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Povećati ukupnu potrošnju za obranu i sigurnost i povećati pripravnost, osiguravajući pritom održivost duga u skladu sa zaključcima Europskog vijeća od 6. ožujka 2025. Pridržavati se maksimalnih stopa rasta neto rashoda koje je Vijeće preporučilo 21. siječnja 2025. i pritom iskoristiti mogućnost povećanja rashoda za obranu na temelju nacionalne klauzule o odstupanju.

2. Imajući u vidu odgovarajuće rokove za pravovremen dovršetak reformi i ulaganja na temelju Uredbe (EU) 2021/241, osigurati djelotvornu provedbu plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU. Ubrzati provedbu programâ kohezijske politike (EFRR, FPT, ESF+) na temelju, ovisno o slučaju, mogućnosti koje nudi preispitivanje u sredini programskog razdoblja. Optimalno iskoristiti instrumente EU-a, među ostalim mogućnosti koje nude program InvestEU i Platforma za strateške tehnologije za Europu, radi povećanja konkurentnosti.

3. Smanjiti jaz u produktivnosti između velikih i malih poduzeća podupiranjem MSP-ova u inovacijama i uvođenju novih tehnologija, posebno u sektorima s novim potencijalom. Poticati inovativna poduzeća poboljšanjem pristupa poduzetničkom i privatnom kapitalu te okvirnim uvjetima za inicijalne javne ponude.

4. Smanjiti ovisnost o fosilnim gorivima podupiranjem čiste i učinkovite proizvodnje i upotrebe energije te ubrzavanjem elektrifikacije u svim sektorima. Odgovoriti na sve veće potrebe za potražnjom i fleksibilnošću pružanjem poticaja za potrebnu nadogradnju elektroenergetske mreže na razini prijenosa i distribucije te promicanjem upravljanja potrošnjom, skladištenja energije i drugih čistih rješenja za fleksibilnost. U skladu s planiranim mjerama smanjiti intenzitet poljoprivrednih aktivnosti. Ojačati kružno gospodarstvo i politike gospodarenja otpadom sprečavanjem nastanka otpada i promicanjem ponovne upotrebe komunalnog i drugog otpada, povećanjem stopa recikliranja, smanjenjem rasipanja hrane i prelaskom sa spaljivanja komunalnog otpada radi proizvodnje topline na čišće izvore.

5. Riješiti problem nedostatka vještina kako bi se zadovoljile potrebe tržišta rada, među ostalim jačanjem mjera za smanjenje nejednakosti u obrazovanju i osposobljavanju te osiguravanjem pružanja i stjecanja vještina potrebnih za zelenu i digitalnu tranziciju. Provesti mjere za povećanje priuštivosti stanovanja.

Sastavljeno u Bruxellesu 8. srpnja 2025.

Za Vijeće

Predsjednica

S. LOSE